

Nr 409.

Av herr **Wijkander**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 211, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 om arvskatt och skatt för gåva.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 211 föreslås bland annat ändring i 35 § av förordningen den 19 november 1914 om arvskatt och skatt för gåva i syfte att i viss utsträckning införa skattskyldighet såsom för gåva för vad som tillfaller någon på grund av att han i enlighet med lagen om försäkringsavtal blivit insatt såsom förmånstagare.

Enligt 33 § e) av nämnda förordning äger skattskyldighet icke rum för gåva, vars värde icke överstiger tretusen kronor; dock att där gåvotagaren av samma givare inom loppet av två år erhåller flera sådana gåvor, skattskyldighet inträder, så snart gåvornas sammanlagda värde överstiger tretusen kronor.

Med hänsyn till sistnämnda bestämmelse kan en försäkringstagare, utan att skattskyldighet inträder, giva den person, han i händelse av sin död önskar tillgodoföra ett försäkringsbelopp, en livförsäkring, för vilken premiebeloppet per år räknat uppgår till ettusenfemhundra kronor. Han har härför endast att överlåta försäkringen med full äganderätt till personen ifråga och själv betala premierna. Skillnaden mellan detta tillvägagångssätt och insättande av förmånstagare, i synnerhet om det senare skett oåterkalleligt, är i de flesta fall obetydlig. Givaren har visserligen avhänt sig möjligheten att själv få uppbära beloppet och att insätta annan förmånstagare, och gåvotagarens arvingar inträda i dennes rätt, därest gåvotagaren skulle avlida före givaren.

Jag har velat påpeka detta förhållande för att motivera den höjning i det skattefria beloppet, jag anser böra äga rum. Kungl. Maj:t har föreslagit ett skattefritt belopp av femtontusen kronor, under det att såväl Svenska försäkringsföreningens sakkunnignämnd som Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, statskontoret samt länsstyrelserna i Stockholms län och Göteborgs och Bohus län ansett sig böra förorda en höjning av detta skattefria belopp till tjugofemtusen kronor. Departementschefen åberopar som skäl mot en höjning av det i det remitterade utkastet föreslagna beloppet, femtontusen kronor, såvitt jag kan se endast statsfinansiella skäl. Visserligen heter det å sidan 62 "bland annat" statsfinansiella skäl, men vilka de andra skälen äro, svävar man i ovisshet om. Då försäkringstagarna emellertid kunna undgå den nu föreslagna beskattningen på sätt jag ovan framhållit (överlåtelse av försäkringen med full äganderätt), synes mig statsfinansiella skäl i detta fall knap-

past vara bärande. En årspremie av ettusenfemhundra kronor motsvaras i stort sett av ett försäkringsbelopp av cirka femtiotusen kronor (beloppet är naturligtvis beroende av försäkringstagarens ålder och valet av försäkringsplan). Vådan ur statsfinansiell synpunkt förefaller mig därför större, om man genom en stark begränsning av det skattefria beloppet föranleder en större del av försäkringstagare att i stället för insättande av förmånstagare överlåta försäkringarna med full äganderätt åt de personer, de vilja gynna.

Vad övergångsstadganden angår, har Svenska försäkringsföreningens sakkunnigsnämnd såsom framgår av referatet å sid. 45 nederst och sid. 46 överst föreslagit ett sådant av innehåll, att beskattning icke skulle ifrågakomma med avseende å belopp utfallande till förmånstagare, som insatts genom förordnande före den 1 januari det år lagen träder i kraft. Detta sakkunnigsnämndens förslag har biträttts av såväl statskontoret som advokattfiskalen i Göta hovrätt och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Departementschefen åter anser, att det står i överensstämmelse med allmänt vedertagna principer för skattelags verkan i tiden, att beskattning bör äga rum, så snart sådan händelse, på grund varav enligt förordningen skatteskyldighet skall inträda, infaller efter förordningens trädande i kraft, även om förordnande av förmånstagare skett dessförinnan. Jag vill icke bestrida, att denna princip är allmänt vedertagen. Men jag kan ej anse, att det är en princip, som icke, om särskilda omständigheter anses föreligga, kan frångås. Det förefaller mig, att sådana särskilda omständigheter i detta fall föreligga.

I lagen om försäkringsavtal, som tillkom så nyss som under år 1927 och trädde i kraft den 1 januari 1928, införde statsmakterna en paragraf som uttryckligen angav, att, om förmånstagare insatts, försäkringsbelopp, som utfalla efter försäkringstagarens död, ej inginge i dennes kvarlåtenskap. Statsmakterna ha alltså för endast fyra år sedan positivt medverkat till att allmänheten bibringats den uppfattningen, att livförsäkringen vore av så stort socialt intresse, att man ansett sig böra utlova frihet från arvskatt för de belopp, som försäkringstagaren avsåge genom förmånstagareförordnande tillföra annan. Allmänheten tog fasta härpå och säkerligen har mången försörjare ansträngt sin ekonomi till det yttersta för att bereda sina närmaste anhöriga den fördel, statsmakterna här ställt i utsikt. Genom utslag av Högsta domstolen ävensom genom utslag av Svea hovrätt har denna allmänhetens uppfattning om vad som vore gällande rätt stadfäst. Det förefaller mig under sådana omständigheter synnerligen stötande, att statsmakterna nu skulle beröva den i god tro varande allmänheten en förmån, som tillkommit den — ej som de flesta andra ekonomiska förmåner utan något positivt åtgörande från statsmakternas sida — utan tvärtom just genom ett sådant positivt åtgörande.

Med anledning av vad jag här ovan anfört får jag härmed hemställa, att riksdagen ville besluta,

1) att det belopp, som jämlikt 35 § i den av Kungl. Maj:t föreslagna förordningen om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 om arvskatt och skatt för gåva skall få vid statens beräkning avdragas från värdet av vad som tillfallit den berättigade, skall sättas till 25,000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 15,000 kronor och

2) att nämnda förordning kompletteras med ett övergångsstadgande av innehåll, att beskattning icke skall ifrågakomma med avseende å belopp utfallande till förmånstagare, som insatts genom förordnande före den 1 januari det år, lagen träder i kraft.

Stockholm den 23 mars 1931.

Theodor Wikander.

I motionens syfte instämmer

Thore Alströmer.